ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (έκτο τμήμα)
της 22ας Οκτωβρίου 1998 *

Στην υπόθεση C-184/96,

Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τον Hendrik van Lier, νομικό σύμβουλο, και τον Jean-Francis Pasquier, δημόσιο υπάλληλο κράτους μέλους τεθέντα στη διάθεση της Νομικής Υπηρεσίας, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον Carlos Gómez de la Cruz, μέλος της ίδιας υπηρεσίας, Centre Wagner, Kirchberg,

προσφεύγουσα,

κατά

Γαλλικής Δημοκρατίας, εκπροσωπουμένης από την Catherine de Salins, υποδιευθύντρια στη διεύθυνση νομικών υποθέσεων του Υπουργείου Εξωτερικών, και τον Gautier Mignot, γραμματέα εξωτερικών υποθέσεων στην ίδια διεύθυνση, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο την Πρεσβεία της Γαλλίας, 8 B, boulevard Joseph II,

καθής,

που έχει ως αντικείμενο να διαπιστωθεί ότι η Γαλλική Δημοκρατία, εκδίδοντας την υπουργική απόφαση 93-999, της 9ης Αυγούστου 1993, περί των παρασκευασμάτων με βάση το foie gras (φουά γκρα, δηλ. παχυνθέν συκώτι χήνας ή πάπιας) χωρίς να λάβει υπόψη τις σχετικές με την αμοιβαία αναγνώριση εμπεριστατωμένη γνώμη και αιτιολογημένη γνώμη της Επιτροπής, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 30 της Συνθήκης ΕΚ,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα),

συγκείμενο από τους P. J. G. Kapteyn, πρόεδρο τμήματος, G. F. Mancini, J. L. Murray (εισηγητή), H. Ragnemalm και R. Schintgen, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: A. La Pergola
γραμματέας: H. von Holstein, βοηθός γραμματέας,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις αγορεύσεις των διαδίκων κατά τη συνεδρίαση της 1ης Ιουλίου 1997, κατά την οποία η Επιτροπή εκπροσωπήθηκε από τον Jean-Francis Pasquier και η Γαλλική Κυβέρνηση από τον Philippe Lalliot, γραμματέα εξωτερικών υποθέσεων στη διεύθυνση νομικών υποθέσεων του Υπουργείου Εξωτερικών,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 16ης Οκτωβρίου 1997,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 31 Μαΐου 1996, η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων άσκησε, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 169 της Συνθήκης ΕΚ, προσφυγή με σκοπό να διαπιστωθεί ότι η Γαλλική Δημοκρατία, εκδίδοντας την υπουργική απόφαση 93-999, της 9ης Αυγούστου 1993, περί των παρασκευασμάτων με βάση το foie gras (στο εξής: υπουργική απόφαση) χωρίς να λάβει υπόψη τις σχετικές με την αμοιβαία αναγνώριση εμπεριστατωμένη γνώμη και αιτιολογημένη γνώμη της Επιτροπής, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 30 της Συνθήκης ΕΚ.

2 Στις 31 Οκτωβρίου 1991, οι γαλλικές αρχές, κατ' εφαρμογήν της οδηγίας 83/189/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 28ης Μαρτίου 1983, για την καθιέρωση μιας διαδικασίας πληροφορήσεως στον τομέα των τεχνικών προτύπων και προδιαγραφών (ΕΕ L 109, σ. 8), κοινοποίησαν στην Επιτροπή ένα σχέδιο αποφάσεως του Centre technique de la conservation des produits agricoles (τεχνικού κέντρου συντηρήσεως των γεωργικών προϊόντων) σχετικά με τα παρασκευάσματα με βάση το foie gras.

3 Μετά την εξέταση του σχεδίου αυτού η Επιτροπή προέβαλε, με εμπεριστατωμένη γνώμη της 1ης Φεβρουαρίου 1992, αιτίαση κατά του σχεδίου στο μέτρο που αυτό προέβλεπε σειρά ονομασιών πωλήσεως αποκλειστικώς για τα παρασκευάσματα με βάση το foie gras που πληρούν ορισμένες προϋποθέσεις όσον αφορά την ποιότητα και σύνθεσή τους, οι οποίες καθορίζονταν με την ίδια απόφαση, και δεν περιείχε ρήτρα αμοιβαίας αναγνωρίσεως για τα προϊόντα που διατίθενται νομίμως στο εμπόριο εντός των άλλων κρατών μελών.

4 Με σημείωμα της 5ης Μαΐου 1992, οι γαλλικές αρχές πληροφόρησαν την Επιτροπή ότι, στην ουσία, εμμένουν στο ότι πρέπει να προβλέπονται ονομασίες πωλήσεως αποκλειστικώς για τα προϊόντα που πληρούν ορισμένες προϋποθέσεις.

5 Με έγγραφο της 3ης Ιουλίου 1992, η Επιτροπή υπενθύμισε στις γαλλικές αρχές την ανάγκη να περιληφθεί στο κοινοποιηθέν κείμενο ρήτρα αμοιβαίας αναγνωρίσεως.

6 Με σημείωμα της 18ης Μαρτίου 1993, οι γαλλικές αρχές εξέφρασαν τη διαφωνία τους όσον αφορά την προσθήκη της ρήτρας αυτής στο κοινοποιηθέν σχέδιο.

7 Στις 9 Αυγούστου 1993, οι γαλλικές αρχές εξέδωσαν την υπουργική απόφαση, η οποία προβλέπει τη χρησιμοποίηση σειράς ονομασιών αποκλειστικώς για τα παρασκευάσματα με βάση foie gras που πληρούν τις προϋποθέσεις που η υπουργική αυτή απόφαση τάσσει στον τομέα της συνθέσεως και ποιότητας για κάθε ένα από τα προϊόντα αυτά. Η υπουργική απόφαση αφορά ειδικά τις ακόλουθες ονομασίες: foie gras entier, foie gras και bloc de foie gras — είτε με βάση foie gras χήνας είτε με βάση foie gras πάπιας —, parfait de foie, médaillon ή pâté de foie, galantine de foie και mousse de foie — είτε με βάση foie gras χήνας είτε

με βάση foie gras πάπιας είτε με βάση foie gras χήνας και πάπιας. Για κάθε ένα από τα εν λόγω προϊόντα ορίζει το κατώτατο περιεχόμενο σε foie gras, καθώς και τα συστατικά που επιτρέπονται. Επιπλέον, καθορίζει, για όλα τα σχετικά προϊόντα, το ανώτατο περιεχόμενο ζαχαρόζης και καρυκευμάτων, το ανώτατο ποσοστό graisses de pochage και homogénat και/ή ύδατος, το ανώτατο ποσοστό υγρασίας, καθώς και συγκεκριμένους τρόπους παρουσιάσεως ή συσκευασίας. Η υπουργική απόφαση δεν περιέχει ρήτρα αμοιβαίας αναγνωρίσεως.

8 Το άρθρο 1 της υπουργικής αποφάσεως απαγορεύει την κατοχή, με σκοπό την πώληση ή δωρεάν διανομή, υπό τις ονομασίες που διαλαμβάνονται στην υπουργική απόφαση, παρασκευασμάτων με βάση foie gras που δεν είναι σύμφωνα με τις διατάξεις της αποφάσεως αυτής. Τα παρασκευάσματα με βάση foie gras τα οποία προέρχονται από κράτος μέλος και στοιχούν με τους κανόνες που έχει θεσπίσει το κράτος αυτό μπορούν, συνεπώς, να τεθούν στο εμπόριο επί του γαλλικού εδάφους υπό τις ονομασίες που διαλαμβάνονται στην υπουργική απόφαση μόνον αν πληρούν τις επιβαλλόμενες από την υπουργική απόφαση προϋποθέσεις σχετικά με την περιεκτικότητα σε foie gras και τις μεθόδους παρασκευής. Στην αντίθετη περίπτωση, μπορούν να τεθούν στο εμπόριο υπό ονομασία η οποία δεν διαλαμβάνεται στην υπουργική απόφαση.

9 Στις 24 Οκτωβρίου 1994, η Επιτροπή απηύθυνε στις γαλλικές αρχές αιτιολογημένη γνώμη με την οποία υποστήριξε ότι οι γαλλικές διατάξεις είναι ασυμβίβαστες με το άρθρο 30 της Συνθήκης. Η Επιτροπή κάλεσε επίσης τη Γαλλική Δημοκρατία να θεσπίσει τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να συμμορφωθεί προς την αιτιολογημένη αυτή γνώμη εντός προθεσμίας δύο μηνών από της κοινοποιήσεώς της.

10 Με έγγραφο της 16ης Ιανουαρίου 1995, η Γαλλική Κυβέρνηση αμφισβήτησε το βάσιμο της απόψεως της Επιτροπής.

11 Υπό τις συνθήκες αυτές η Επιτροπή άσκησε την παρούσα προσφυγή.

12 Με την προσφυγή της, η Επιτροπή θεωρεί ότι οι προδιαγραφές ποιότητας και συνθέσεως των παρασκευασμάτων με βάση foie gras από τις οποίες εξαρτάται η χρησιμοποίηση των ονομασιών πωλήσεως που διαλαμβάνονται στην υπουργική απόφαση είναι ικανές να εμποδίσουν την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων.

13 Η Επιτροπή προσάπτει επιπλέον στη Γαλλική Δημοκρατία ότι δεν περιέλαβε στην υπουργική απόφαση ρήτρα αμοιβαίας αναγνωρίσεως, η οποία θα επέτρεπε την εμπορία επί του γαλλικού εδάφους των παρασκευασμάτων με βάση foie gras που διατίθενται νομίμως στο εμπόριο εντός άλλου κράτους μέλους. Εντούτοις, η Επιτροπή ομολογεί ότι η ύπαρξη της ρήτρας αυτής δεν θα είχε άμεσο αποτέλεσμα, και τούτο λόγω της ελλείψεως ανάλογης ρυθμίσεως στα άλλα κράτη μέλη και της κατά πάσα πιθανότητα τηρήσεως των γαλλικών προδιαγραφών από τους άλλους κοινοτικούς παραγωγούς. Η Επιτροπή τονίζει ακόμη ότι η παραγωγή παρασκευασμάτων με βάση foie gras στα άλλα κράτη μέλη, αν και δεν είναι μεγάλη, αυξάνει σταθερά.

14 Η Γαλλική Κυβέρνηση υπογραμμίζει τον λίαν θεωρητικό και υποθετικό χαρακτήρα της παραβάσεως που της προσάπτεται, λόγω του χαμηλού επιπέδου της παραγωγής foie gras εντός των άλλων κρατών μελών, της ελλείψεως εντός των άλλων αυτών κρατών μελών συγκεκριμένης ρυθμίσεως για τα παρασκευάσματα με βάση foie gras και του γεγονότος ότι τα προϊόντα προελεύσεως των κρατών αυτών είναι κατά κανόνα σύμφωνα με τις γαλλικές προδιαγραφές.

15 Συναφώς, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι υφίσταται παραγωγή foie gras, έστω και μικρή, σε άλλα κράτη μέλη εκτός της Γαλλίας και ότι μέρος της παραγωγής αυτής εισάγεται στο τελευταίο αυτό κράτος.

16 Εν πάση περιπτώσει, πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά πάγια νομολογία (απόφαση της 11ης Ιουλίου 1974, 8/74, Dassonville, Συλλογή τόμος 1974, σ. 411, σκέψη 5), η απαγόρευση που επιβάλλει το άρθρο 30 της Συνθήκης αφορά κάθε εμπορική ρύθμιση των κρατών μελών που είναι ικανή να εμποδίσει άμεσα ή έμμεσα, πραγματικά ή δυνητικά, το ενδοκοινοτικό εμπόριο.

17 Συνεπώς, προορισμός της διατάξεως αυτής είναι να έχει εφαρμογή όχι μόνον επί των τωρινών αλλά και επί των δυνητικών αποτελεσμάτων μιας ρυθμίσεως. Δεν μπορεί να αγνοηθεί με την αιτιολογία ότι μέχρι τώρα δεν υφίσταται καμία συγκεκριμένη περίπτωση έχουσα σχέση με άλλο κράτος μέλος (βλ., με το αυτό περιεχόμενο, την απόφαση της 7ης Μαΐου 1997, C-321/94 έως C-324/94, Pistre κ.λπ., Συλλογή 1997, σ. I-2343, σκέψη 44).

18 Υπό τις συνθήκες αυτές, εθνική ρύθμιση απαγορεύουσα τη διάθεση στο εμπόριο, υπό συγκεκριμένη ονομασία, προϊόντος που προέρχεται από κράτος μέλος και στοιχεί με τους κανόνες που έχουν θεσπιστεί από το κράτος αυτό, αλλά δεν ανταποκρίνεται πλήρως στις απαιτήσεις της ίδιας αυτής ρυθμίσεως, πρέπει να θεωρηθεί ικανή να εμποδίσει, τουλάχιστον δυνητικά, το διακρατικό εμπόριο.

19 Επιπλέον, η Γαλλική Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι, εν πάση περιπτώσει, η υπουργική απόφαση δικαιολογείται από επιτακτικές ανάγκες αναγόμενες στην προστασία των καταναλωτών καθώς και στην καταστολή της απάτης και ότι είναι ανάλογη με τις ανάγκες αυτές.

20 Όσον αφορά την προστασία των καταναλωτών, η Γαλλική Κυβέρνηση ισχυρίζεται ειδικότερα ότι πρέπει να ρυθμίζεται η χρησιμοποίηση ορισμένων ονομασιών ώστε να παρέχεται στους καταναλωτές η δυνατότητα να γνωρίζουν την πραγματική φύση των προϊόντων και, έτσι, να τους εξασφαλίζεται αποτελεσματική προστασία.

21 Συναφώς, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι είναι θεμιτό να παρέχεται στους καταναλωτές, οι οποίοι αποδίδουν ιδιαίτερες ιδιότητες στα προϊόντα που παρασκευάζονται με βάση συγκεκριμένες πρώτες ύλες ή έχουν συγκεκριμένη περιεκτικότητα ενός χαρακτηριστικού συστατικού, η δυνατότητα να κάνουν την επιλογή τους με γνώμονα το κριτήριο αυτό.

22 Ωστόσο, ο στόχος αυτός μπορεί να επιτευχθεί με άλλα μέσα εκτός από την πρόβλεψη ορισμένων ονομασιών πωλήσεως αποκλειστικώς για τα προϊόντα που έχουν ορισμένες ιδιότητες, τα οποία μέσα θα περιόριζαν σε μικρότερο βαθμό την εμπορία προϊόντων προερχομένων από κράτος μέλος και στοιχούντων με τους κανόνες που έχουν θεσπιστεί από το κράτος αυτό, όπως η επίθεση κατάλληλης επισημάνσεως σχετικά με τη φύση και τα χαρακτηριστικά του πωλουμένου προϊόντος (βλ., με το αυτό περιεχόμενο, την απόφαση της 12ης Μαρτίου 1987, 178/84, Επιτροπή κατά Γερμανίας, Συλλογή 1987, σ. 1227, σκέψη 35).

23 Όσον αφορά το επιχείρημα που αντλείται από την ανάγκη καταστολής της απάτης, πρέπει να παρατηρηθεί ότι, στη σκέψη 13 της αποφάσεως της 22ας Σεπτεμβρίου 1988, 286/86, Deserbais (Συλλογή 1988, σ. 4907), το Δικαστήριο δεν απέκλεισε τη δυνατότητα των κρατών μελών να απαιτούν από τους ενδιαφερόμενους να μεταβάλουν την ονομασία ενός είδους διατροφής όταν προϊόν που παρουσιάζεται υπό ορισμένη ονομασία είναι τόσο διαφορετικό, από απόψεως συνθέσεως ή παρασκευής, από τα εμπορεύματα που είναι γενικώς γνωστά υπό την ίδια ονομασία εντός της Κοινότητας ώστε να μη μπορεί να θεωρηθεί ότι εμπίπτει στην ίδια κατηγορία.

24 Εντούτοις, απλώς και μόνον το γεγονός ότι ένα προϊόν δεν πληροί καθ' ολοκληρίαν τις προϋποθέσεις της εθνικής νομοθεσίας σχετικά με τη σύνθεση ορισμένων ειδών διατροφής που έχουν συγκεκριμένη ονομασία δεν συνεπάγεται ότι μπορεί να απαγορευθεί η εμπορία του.

25 Είναι αληθές ότι οι αρμόδιες εθνικές υπηρεσίες δικαιούνται να ελέγχουν τα παρασκευάσματα για να εξακριβώσουν ότι τηρούνται οι αναγραφόμενες στην επισήμανση ενδείξεις σχετικά με τις χρησιμοποιηθείσες πρώτες ύλες και τη μέθοδο παραγωγής και για να διώξουν τους υπευθύνους της εμπορίας ειδών διατροφής τα οποία φέρουν ονομασίες πανομοιότυπες με τις προβλεπόμενες από την εθνική ρύθμιση, αλλά των οποίων το περιεχόμενο είναι τόσο διαφορετικό ώστε να μπορεί να διαπιστωθεί η ύπαρξη παραπλανήσεως. Ωστόσο, η δυνατό-

τητα αυτή αφορά μόνον την κατάσταση όπου είδος διατροφής που προέρχεται από κράτος μέλος και στοιχεί με τους κανόνες που έχουν θεσπιστεί από το κράτος αυτό είναι αισθητώς διαφορετικό όσον αφορά τις απαιτήσεις της νομοθεσίας του σχετικού κράτους.

26 Ο κίνδυνος όπως ένα παρασκεύασμα με βάση foie gras, το οποίο προέρχεται από κράτος μέλος και στοιχεί με τους κανόνες που έχουν θεσπιστεί από το κράτος αυτό, φέρει ονομασία η οποία διαλαμβάνεται στην υπουργική απόφαση, χωρίς να πληροί ακριβώς τις τασσόμενες από την υπουργική αυτή απόφαση προϋποθέσεις σχετικά με την περιεκτικότητα σε foie gras ή ακόμη με τη μέθοδο παρασκευής, δεν είναι από μόνος του ικανός να δικαιολογήσει την πλήρη απαγόρευση της εμπορίας του προϊόντος αυτού στο γαλλικό έδαφος προς πρόληψη της απάτης.

27 Από τα πιο πάνω προκύπτει ότι η υπουργική απόφαση δεν μπορεί να θεωρηθεί ανάλογη με την ανάγκη καταστολής της απάτης.

28 Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω σκέψεων, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η Γαλλική Δημοκρατία, εκδίδοντας την υπουργική απόφαση χωρίς να περιλάβει σ' αυτή ρήτρα αμοιβαίας αναγνωρίσεως για τα προϊόντα που προέρχονται από κράτος μέλος και στοιχούν με τους κανόνες που έχουν θεσπιστεί από το κράτος αυτό, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 30 της Συνθήκης.

Επί των δικαστικών εξόδων

29 Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα. Επειδή η Γαλλική Δημοκρατία ηττήθηκε, πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα)

αποφασίζει:

1) **Η Γαλλική Δημοκρατία, εκδίδοντας την υπουργική απόφαση 93-999, της 9ης Αυγούστου 1993, περί των παρασκευασμάτων με βάση το foie gras χωρίς να περιλάβει σ' αυτή ρήτρα αμοιβαίας αναγνωρίσεως για τα προϊόντα που προέρχονται από κράτος μέλος και στοιχούν με τους κανόνες που έχουν θεσπιστεί από το κράτος αυτό, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 30 της Συνθήκης ΕΚ.**

2) **Καταδικάζει τη Γαλλική Δημοκρατία στα δικαστικά έξοδα.**

Kapteyn Mancini Murray

Ragnemalm Schintgen

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 22 Οκτωβρίου 1998.

Ο Γραμματέας

R. Grass

Ο Πρόεδρος του έκτου τμήματος

P. J. G. Kapteyn